

CZEŚĆ II

KIERUNKI I ZADANIA ZAGOSPDAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY –REALIZACJA CELÓW ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

SPIS TREŚCI: CZĘŚĆ II

Lp.	Treść	str.
	KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY KLESZCZELE	4
1.	POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY	4
1.1.	Problemy i bariery rozwoju gminy	4
1.2.	Szanse rozwoju miasta i gminy	4
1.3.	Cele rozwoju przestrzennego miasta i gminy	5
	<i>Główne cele rozwoju</i>	5
	<i>Cele ekologiczne rozwoju</i>	5
	<i>Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym</i>	5
	<i>Cele rozwoju gospodarczego</i>	5
	<i>Cele rozwoju komunikacji</i>	6
	<i>Cele rozwoju infrastruktury technicznej</i>	6
1.4.	Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe	7
2.	KIERUNKI I ZADANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY- REALIZACJA CELÓW ROZWOJU PRZESTRZENNEGO	8
2.1.	Kierunki i zadania ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego	8
2.2.	Kierunki i zadania ochrony dóbr kultury	10
2.3.	Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej o obszarów dla tych potrzeb	11
2.4.	Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego miasta i gminy i terenów dla tych potrzeb	13
	<i>Obszary przekształceń przestrzennych</i>	13
	<i>Kierunki rozwoju przemysłu i rzemiosła oraz obszary pod zabudowę przemysłowo - rzemieślnicza</i>	14
	<i>Kierunki rozwoju rolnictwa i leśnictwa, obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tereny leśne</i>	14
	<i>Kierunki rozwoju obszarów wypoczynkowych</i>	15
2.5.	Kierunki i zadania rozwoju komunikacji gminy Kleszczele	16
	<i>Informacja ogólna</i>	16
	<i>Drogi krajowe</i>	17
	<i>Drogi wojewódzkie</i>	18
	<i>Drogi powiatowe</i>	18
	<i>Drogi gminne</i>	19
	<i>Szlaki rowerowe, konne i piesze</i>	19
	<i>Kolej</i>	20
	<i>Komunikacja autobusowa</i>	21
	<i>Stacje paliw i miejsca obsługi pojazdów</i>	21
	<i>Zmotoryzowanie</i>	21
2.6.	Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej	22
	<i>Zaopatrzenie w wodę</i>	22
	<i>Kanalizacja sanitarna</i>	22

	<i>Zbiornice systemy kanalizacyjne</i>	23
	<i>Lokalne systemy kanalizacyjne</i>	23
	<i>Gospodarka odpadami</i>	24
	<i>Kierunki rozwoju elektroenergetyki</i>	24
	<i>Kierunki rozwoju systemu gazowniczego</i>	25
	<i>Kierunki rozwoju ciepłownictwa</i>	26
	<i>Kierunki rozwoju telekomunikacji</i>	27
2.7.	Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa	27
2.8.	Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy	28

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY KLESZCZELE

1, POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY.

Podporządkowana głównym funkcjom miasta i gminy.

Miasto Kleszczele pełni i pełnić będzie rolę lokalnego ośrodka rozwoju w zakresie obsługi ludności, mieszkalnictwa oraz drobnego przemysłu, a docelowo obsługi ruchu tranzytowego od przejścia granicznego w Połowcach i turystycznego.

Podstawową funkcją gminy jest i będzie produkcja rolna o specjalizacji uprawy zbóż, roślin pastewnych, chowu bydła, owiec i trzody chlewnej na bazie zmniejszającej się liczby gospodarstw indywidualnych i powiększenia się ich powierzchni, a docelowo obsługa turystyki i agroturystyki.

1.1. Problemy i bariery rozwoju gminy.

Wskazanie barier rozwoju miasta i gminy pozwoli na zabezpieczenie w budżecie gminnym środków finansowych na ich likwidację lub złagodzenie. Niektóre z nich mogą być zlikwidowane drogą lepszej organizacji pracy, zaangażowania, zmianę przepisów prawnych itp. W uwarunkowaniach rozwoju przestrzennego gminy można określić następujące bariery rozwojowe:

- brak miejsc pracy dla ludności pozarolniczej oraz dla nadwyżek ludności
- znajdującej się obecnie w rolnictwie,
- starzenie się ludności wiejskiej,
- braki w istniejącej infrastrukturze technicznej,
- uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska, a także z ochrony
- gruntów rolnych i leśnych
- brak inwestorów,
- słaba jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- potencjalne zagrożenie wynikające z utraty mocy prawnej planów miejscowych nie odpowiadających wymogom ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, co może wpłynąć dezorganizująco na politykę ładu przestrzennego w gminie.

1.2. Szansa rozwoju miasta i gminy.

Szansami rozwoju, które mogą być wykorzystane w polityce gospodarczej i przestrzennej oraz do promocji gminy dla potencjalnych inwestorów są:

- walory środowiska przyrodniczego (czyste powietrze, gleby, lasy) tworzące przesłanki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego, umożliwiające produkcję "zdrowej żywności", uprawianie turystyki i agroturystyki,
- bliskość rynków zbytu produkcji rolnej w postaci obszarów przygranicznych Republiki Białoruskiej,
- położenie miasta i gminy wzdłuż ciągu drogi krajowej Nr 692 do granicy państwa, promujące miejsca obsługi podróżnych oraz usług "produkcyjnych" wymagających dobrych powiązań komunikacyjnych krajowych i zagranicznych,
- linia kolejowa Bielsk - Czeremcha - Brześć- ze stacją przeładunkową w Czeremsku,
- istniejące i udokumentowane złoża kruszyw naturalnych,
- obszary przydatne dla rozwoju rekreacji i wypoczynku świątecznego oraz pobytowego o zasięgu ponadlokalnym (obszar chronionego krajobrazu Puszczy Białowieskiej i doliny rzeki Nurzec).

1.3 Cele rozwoju przestrzennego miasta i gminy

Główne cele rozwoju.

Podstawowym celem rozwoju miasta i gminy jest zapewnienie mieszkańcom pracy i dochodów pozwalających na godziwy poziom życia, a ponadto zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej i zabezpieczenia powiązań społeczno-ekonomicznych terenów wiejskich z miastem, gminami sąsiednimi, powiatem i województwem w dziedzinach: społecznej, ekologicznej i infrastruktury technicznej.

Społecznym efektem rozwoju miasta i gminy będzie poprawa szeroko rozumianych warunków życia mieszkańców.

Cele ekologiczne rozwoju.

Ochrona funkcjonowania i zachowania ciągłości przestrzennej systemu środowiska przyrodniczego.

Racjonalne wykorzystanie i wzbogacenie walorów systemu przyrodniczego dla rekreacji i rolnictwa.

Zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego.

Zachowanie ekosystemu przyrodniczego Puszczy Białowieskiej i doliny rzeki Nurzec na obszarze gminy Kleszczele.

Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym.

Tworzenie warunków do wzrostu ilości miejsc pracy, w szczególności w obsłudze wsi i turystyce.

Walka z patologią społeczną (pijaństwo, narkomania, nikotynizm). Tworzenie warunków do podnoszenia standardu zamieszkiwania w polityce rozwoju mieszkalnictwa w zakresie podnoszenia jakości budowanych mieszkań, ich wyposażenia, a także remontów mieszkań zaniedbanych.

Pomoc osobom pragnącym podnosić poziom wykształcenia.

Tworzenie warunków do rozwoju kultury, sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej.

Cele rozwoju gospodarczego.

Efektywne wykorzystanie surowców lokalnych, zasobów pracy, tradycji produkcyjnych, niezagospodarowanego majątku produkcyjnego.

Poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych. Rozwój urządzeń obsługi rolnictwa i wsi.

Właściwe wykorzystanie możliwości produkcyjnych rolnictwa, zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Rozwój przetwórstwa. rolno - spożywczego opartego na surowcach miejscowych.

Cele rozwoju komunikacji.

Dążenie do tworzenia właściwych warunków do zaspokojenia potrzeb społecznych w

zakresie przemieszczania się ludzi i towarów na terenie miasta i gminy, jak też powiązań zewnętrznych łącznie z tranzytem międzynarodowym łączącym przejścia graniczne drogowe i kolejowe w Połowcach.

Zapewnienie odpowiednich warunków i bezpieczeństwa ruchu dla tranzytu występującego na drogach krajowych i wojewódzkich.

Minimalizowanie kolizji między ruchem a zabudową i środowiskiem przyrodniczym oraz między różnymi rodzajami transportu.

Wprowadzanie takich rodzajów komunikacji jak ciągi rowerowe, konne i piesze, które stwarzają maksymalne możliwości ochrony środowiska, a także bliższe i dokładniejsze jego poznawanie.

Podnoszenie standardu wyposażenia poprzez wprowadzenie odpowiednich urządzeń obsługi komunikacyjnej i infrastruktury drogowej. Dotyczy to zwłaszcza drogi krajowej i dróg wojewódzkich.

Dążenie do zwiększenia sieci dróg o nawierzchni twardej oraz dostosowywania podstawowych parametrów takich jak: szerokość jezdni, korony, wielkości łuków, funkcji i klasy drogi.

Podnoszenie stanu technicznego linii kolejowych stwarzając możliwości większego ich wykorzystania, co spowoduje mniejszy wpływ uciążliwości transportu na środowisko przyrodnicze.

Cele rozwoju infrastruktury technicznej.

W zakresie zaopatrzenia w wodę i gospodarki ściekowej dążyć do rozwoju systemów wodociągowych, kanalizacyjnych i utylizacji odpadów w celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców, podmiotów gospodarczych i społecznych w odpowiednich standardach.

W zakresie energetyki należy dążyć do:

- podniesienia niezawodności funkcjonowania elektroenergetyki,
- rozwoju telefonizacji gminy,
- rozwoju gazyfikacji.

zapewniając zaspokojenie potrzeb podmiotów gospodarczych, społecznych mieszkańców na dostawę odpowiedniej ilości energii,

Ochrona wody, powietrza, gleby i środowiska przyrodniczego, a także miejsc zamieszkiwania ludności przed zanieczyszczeniami, ściekami sanitarnymi, odpadami stałymi i zanieczyszczeniami energetycznymi,

Zmniejszenie uciążliwości kolizji między sieciami i urządzeniami infrastruktury technicznej a siecią osadniczą i elementami systemu przyrodniczego grumy.

Zapewnienie sprawnego i niezawodnego funkcjonowania wszystkich systemów infrastruktury technicznej w sposób ciągły i efektywny ekonomicznie.

1.4. Obszary dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe.

(art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym).

Na gminie ciąży obowiązek sporządzenia planu miejscowego w przypadku:

Gdy przepisy szczególne tak stanowią:

W gminie Kleszczele dotyczy to:

- zmiany przemaczania terenów rolnych na budowlane (*art. 7 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych*),
- powiększanie zasobów leśnych do wyznaczonych granic polno - leśnych (*art. 14 ust. 3 Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach*),
- przy powołaniu obszaru chronionego krajobrazu doliny rzeki Nurzec (*art. 26 ust. 2 Ustawy z dnia 6 października 1991 r. o ochronie przyrody*),
- pozyskiwanie udokumentowanych zasobów ze złóż kruszywa naturalnego (*art. 35 Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. prawo geologiczne i górnicze*),
- modernizacje i przebudowa dróg w gminie wymagająca wyznaczenia nowych linii regulacyjnych (§5 *Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki A10rskiej* ;:, dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie),
- zamiaru podwyższenia rangi Krajobrazu Chronionego na Park Krajobrazowy w otulinie Białowieskiego Parku Narodowego w obszarze gminy Kleszczele, poprzez sporządzenie planu ochrony - uwzględnienie jego ustaleń w planie miejscowym (*art. 24 ust. 9 Ustawy z dnia 16 października 1991 r.*).

Dla obszaru, na którym przewiduje się realizację programów wojewódzkich lub zadań rządowych.

Aktualnie, programy i zadania o których mowa wyżej na terenie gminy nie występują.

W przyszłości stanowić je mogą:

- droga krajowa Nr 692 - w przypadku modernizacji lub przebudowy,
- korytarze komunikacyjne wskazane w studium, w przypadku konieczności rozszerzenia istniejących linii regulacyjnych.

O zaistniałym obowiązku powiadomi gminę Wojewoda, lub Marszałek Województwa Podlaskiego, po ustaleniu warunków wprowadzenia zadania rządowego, lub samorządu województwa do planu miejscowego.

Dla obszarów, na których przewiduje się zadania dla realizacji lokalnych celów publicznych.

W studium wskazano obszary:

- budownictwa mieszkaniowego w Kleszczelach, na kierunku północno-wschodnim,
- wyodrębnionych 4 obszarów gminy (północnego, centralnego, wschodniego i zachodniego) wymagających finansowania z budżetu gminy,
- zbiornika wodnego Repczyce, wymagającego środków budżetu państwa i budżetu gminy.

Potrzeba sporządzenia planu w/w obszarów zaistnieje po powstaniu obowiązku wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla tych obszarów.

Dla obszarów w stosunku do których istnieje obowiązek, na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania.

Określone w studium obszary stanowią:

- obszary doliny rzeki Nurzec oraz otuliny Białowieskiego Parku Narodowego do zagospodarowania dla funkcji turystyczno - rekreacyjnych,
- tereny wyznaczone pod urządzenia turystyczno - rekreacyjne, miejsca biwakowania, szlaki piesze, konne i rowerowe,
- tereny usług powiązane z korytarzami komunikacyjnymi, dotyczące miejsc obsługi podróżnych i parkingów zbiorczych,
- otoczenie zbiornika wodnego Repczyce do zagospodarowania dla funkcji rekreacyjno - wypoczynkowych,
- tereny wyznaczone pod lokalizację zakładów rzemieślniczych lub produkcyjnych,

O przystąpieniu do sporządzenia planu rozstrzyga Rada Gminy po otrzymaniu wniosku, o którym mowa w art. 12 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym.

2. KIERUNKI I ZADANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY - REALIZACJA CELÓW ROZWOJU PRZESTRZENNEGO.

2.1. Kierunki i zadania ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego.

Ochrona walorów ekologicznych środowiska przyrodniczego oraz racjonalne jego wykorzystanie z zapewnieniem sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego gminy w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

Dolina rzeki Nurzec - ochrona doliny przed degradacją i dewastacją, ochrona sanitarna wód powierzchniowych i podziemnych.

Realizacje:

- zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania, objęcie ochroną wszystkich części składowych doliny, dna, tarasów i zboczy łącznie z nadaniem im statusu ochronnego w formie obszaru chronionego krajobrazu,
- wyłączenia spod zainwestowania kubaturowego w otulinie doliny, oraz ustalenie zasad organizacji gospodarki ściekowej na terenach zabudowanych bezpośrednio sąsiadujących z doliną rzeki Nurzec.

Doliny rzek: Dobrowódka, Policzna, Białe oraz innych cieków i obniżen terenowych - zachowanie funkcji i walorów środowiska przyrodniczego, ochrona przed zainwestowaniem degradacją sanitarną.

Realizacje:

- utrzymanie dotychczasowego użytkowania,
- ustalenie zakazu wykonania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i stosunki wodne,
- zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków,
- zakaz realizacji obiektów kubaturowych i innych.

Lasy - ochrona walorów przyrodniczych, racjonalne wykorzystanie dla potrzeb

gospodarczych i rekreacji.

Realizacje:

- prowadzenie gospodarki zgodnie z planami urządzania lasów,
- rekultywacje wyrobisk o kierunku leśnym,
- zakaz zmniejszania powierzchni leśnej na cele nieleśne,
- zakaz wykonywania melioracji wodnych na obszarach leśnych,
- prowadzenie zalesień w/g z wyznaczonych granic polno -leśnych.

Szczególne formy ochrony przyrody:

- ochrona istniejącego pomnika przyrody (*grupy drzew na posesji przy stacji PKP w Kleszczelach*),
- stosowanie się do zasad gospodarowania na terenie obszaru chronionego krajobrazu "Puszcza Białowieska" zgodnie z *Rozporządzeniem Nr 10/96 Wojewody Białostockiego z dnia 29 listopada 1996 r.*
- podjęcie działań w celu podwyższenia rangi ochronnej dla Puszczy Białowieskiej,
- gospodarowanie na terenie rezerwatu przyrody Jelonka zgodnie z planem ochrony oraz wytycznymi Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.,
- zaleca się powołanie nowych pomników przyrody i użytków ekologicznych, zgodnie z "Uproszczoną inwentaryzacją przyrodniczą gminy Kleszczele".

Ochrona środowiska.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych:

- uzyskanie i utrzymanie w II kl. czystości wód rzeki Nurzec,
- ochrona przed zanieczyszczeniami,
- utrzymanie nienaruszonych przepływów biologicznych.

Realizacje:

- budowa oczyszczalni ścieków, być może stacji kontenerowych z późniejszym opróżnianiem tych nieczystości do punktu zlewnego oczyszczalni komunalnej miasta Kleszczele,
- budowa zbiorników małej retencji.

Ochrona powietrza atmosferycznego:

- stały monitoring atmosfery jako podstawy ustalenia lokalnych jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń,
- instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń,
- przestrzeganie wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń.

Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami:

- przestrzeganie zasady, że hałas i wibracje ponadnormatywne nie mogą sięgać poza obręb działki, na której są wytwarzane,
- ustalenie dopuszczalnych natężeń hałasu dla terenów podlegających szczególnej ochronie, zainwestowania mieszkaniowego i strefy rolno osadniczej,
- określenie zasad i warunków sytuowania zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej.

Ochrona powierzchni ziemi:

- dalsza eksploatacja urzędzonego wysypiska położonego w Kleszczelach,
- sukcesywne likwidacje "dzikich" wysypisk,
- pozyskiwanie surowców wtórnych, selekcje odpadów,
- organizacje przejściowych składowisk typu kontenerowego,
- utrzymanie wartościowych i intensywnie użytkowanych gruntów rolnych z zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji, przy jednoczesnym prowadzeniu działań inspirujących na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- wyłączenie obszarów użytków ornych zdrenowanych spod jakiegokolwiek zabudowy kubaturowej,
- racjonalne eksploatacje surowców mineralnych,
- sukcesywne rekultywacje wyrobisk poeksploatacyjnych.

2.2. Kierunki i zadania ochrony dóbr kultury.

- Zachowanie historycznego układu urbanistycznego, wpisanego do rejestru zabytków nr rej. 455 w rozwoju przestrzennym miasta Kleszczele oraz kościoła parafialnego p.w. św. Zygmunta nr rej. 696, dzwonnicy p.w. Św. Mikołaja nr rej. 157, cerkwi p.w. Zaśnięcia NMP, nr rej. 695, dworca kolejowe nr rej. 672,
- Zespół cerkwi p.w. Dymitra Sołuńskiego nr rej. 791 (cerkiew, dzwonnica i cmentarz przycerkiewny)
- Ścisłą współpracę ze Służbami Ochrony Zabytków w utrzymaniu w należyтым stanie obiektów zabytkowych przez ich właścicieli.
- Uwzględnianie w planach miejscowych właściwej rekonstrukcji obiektów zabytkowych pod kątem sposobu ich użytkowania oraz ochronę stanowisk archeologicznych.
- Przed rozbiórką obiektu zabytkowego, wykonać jego inwentaryzację na koszt inwestora - na zasadach określonych przez Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- Tworzenie nowych wartości kulturowych, kultywując regionalne formy architektoniczne, tradycje materiałowe i konstrukcyjne oraz dążąc do indywidualizowania przestrzennych form zabudowy dostosowanych do otaczającej zabudowy i krajobrazu.

2.3. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej i obszarów dla tych potrzeb.

Tendencje demograficzne.

Od 1946 r. występuje w gminie spadek liczby ludności, w ostatnich latach jest on spowolniony, należy przypuszczać, że proces ten przebiegać będzie podobnie w okresie perspektywicznym. Opracowana prognoza demograficzna dla byłego województwa białostockiego, określa liczbę ludności dla miasta i gminy w następujących wielkościach:

Rok	Miasto	Gmina	Razem
-----	--------	-------	-------

2000	1700	1700	3400
2005	1700	1600	3300
2010	1800	1500	3300

Uwaga: Spadek liczby ludności w gminie był w 1998 r. większy niż planowany stan na 2000 r..

Konsekwencją zmian zachodzących w strukturze ludności gminy będzie:

- nieznaczny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym,
- spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Proces wyludniania się wsi oraz starzenie się ludności spowoduje konieczność następujących działań:

- ukierunkowanie instrumentów polityki na powiększanie się powierzchni gospodarstw rolnych,
- dostosowanie zmian w infrastrukturze społecznej,
- zagospodarowywanie obiektów opuszczonych przez użytkowników.

Mieszkalnictwo.

Z prognozy demograficznej i obecnych zasobów mieszkaniowych wynika, że na terenie gminy nie występują potrzeby zwiększania ilościowego zasobów mieszkaniowych poza miastem Kleszczele.

Na terenach wiejskich już w 1998 r. osiągnięto wskaźnik zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, europejski, który wynosi 400 mieszkań na 1000 mieszkańców, w mieście zaś jest też bardzo zbliżony (patrz: tabela rozdz. 7 cz. I).

Dlatego też głównymi zadaniami w zakresie mieszkalnictwa będą:

- Modernizacja, wymiana i uzupełnienie nowej zabudowy w plombach.
- Zabezpieczenie środków na utrzymanie zasobów komunalnych zmierzając docelowo do ich prywatyzacji.
- Rozwój infrastruktury technicznej (zwłaszcza kanalizacji sanitarnej i gazowej) podnoszącej standard mieszkań i warunków zamieszkiwania ludności.
- Przejmowanie przez gminę zasobów opuszczonych i zagrożonych których nie są w stanie remontować dotychczasowi właściciele na własny koszt, zapewnienia tym właścicielom mieszkań zastępczych.
- Wykorzystanie opuszczonych siedlisk rolniczych na cele rekreacyjno-letniskowe dokonując stosownej regulacji w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- W przypadku wystąpienia nowych potrzeb mieszkaniowych dążyć do ich realizacji w mieście Kleszczele na wskazanych terenach rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Uwzględniając aktualne zasoby mieszkaniowe oraz prognozę demograficzną na terenie gminy nie wystąpią potrzeby zwiększenia ilościowego zasobów mieszkaniowych poza miastem Kleszczele.

Kierunki przekształceń i rozwoju usług.

Obsługa ludności w zakresie podstawowych usług komunalnych takich jak: szkolnictwo średnie, lecznictwo zamknięte i specjalistyczne, kultury, sportu kwalifikowanego, specjalistycznego handlu i rzemiosła, administracji powiatowej,

sprawiedliwości, ubezpieczeń itp. mogą być realizowane w Hajnówce lub w Bielsku Podlaskim i Białymstoku.

Obsługa ludności w zakresie podstawowych usług komunalnych: administracji, szkolnictwa, zdrowia, kultury, sportu i innych realizowana będzie w sieci osadniczej miasta i gminy Kleszczele.

Obiekty istniejące powinny być utrzymane w dobrym stanie technicznym dążąc do podnoszenia jakości ich wyposażenia.

W miarę potrzeb należy rezerwować w każdym z wyodrębnionych obszarów tereny pod usługi podstawowe stosownie do wymogów cywilizacyjnych i aspiracji społeczności lokalnych, określając ich lokalizację w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tych obszarów.

Ze względu na wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym może zaistnieć konieczność zabezpieczenia miejsc w domach opieki społecznej, szczególnie dla ludzi samotnych.

Główne zadania w zakresie usług komunalnych to:

Zabezpieczenie w budżecie miasta i gminy odpowiednich środków finansowych na utrzymanie, modernizację i rozbudowę urządzeń i obiektów niezbędnych miejscowej ludności:

- Urzędu Miasta i Gminy Kleszczele,
- szkół: podstawowej i gimnazjum w Kleszczelach, szkoły podstawowej w Sakach, przedszkola samorządowego w Kleszczelach,
- Miejsko - Gminnego Ośrodka Kultury w Kleszczelach i świetlic wiejskich w Daszach, Żukach, Gruzce, Dobrowodzie, Policznej, Toporkach, Zaleszanach, Sakach i Suchowolcach,
- biblioteki w Kleszczelach i punktów bibliotecznych we wsiach: Toporki, Dasze i Policzna,
- przychodni zdrowia i apteki w Kleszczelach,
- urządzeń sportowych - basenu, boiska sportowego, sali gimnastycznej, kortów tenisowych w Kleszczelach oraz boiska sportowego we wsiach:
- Dasze, Toporki, Policzna, Suchowolce,
- remiz strażackich wraz z basenami p.poż. w Kleszczelach, Daszach, Dobrowodzie, Sakach, Policznej, Toporkach i samych basenów p.poż. w Piotrowszczyźnie, Gruzce, Żukach, Białej Straży, Suchowolcach i Pogrebach.

Tworzenie warunków do rozwoju nowych urządzeń, obiektów usługowych wykorzystując obiekty niezagospodarowane i tereny usługowe wyznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub też sporządzenia nowych, jeśli zaistnieje taka konieczność.

Należy przypuszczać, że zainteresowanie rozwojem usług będzie wzrastać w miarę wzrostu zamożności ludności i napływie ludności chętnej do odpoczynku z terenów zagrożonych skażeniem środowiska.

Obiekty i urządzenia pozostałe.

Główne zadania to:

- adaptacja opuszczonych obiektów dla nowych funkcji - budynku administracyjnego PGR w Kleszczelach na Dom Sierot, budynku inwentarskich na stajnie koni, budynków i terenów szkół w Kleszczelach, Daszach i Sakach i na zabudowę mieszkaniową z usługami towarzyszącymi,
- tworzenie warunków do utrzymania, modernizacji i rozbudowy - urzędów pocztowych w Kleszczelach i Policznej, sklepów i obiektów gastronomicznych, obiektów sakralnych, cmentarzy itp.

2.4. Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego miasta i gminy i terenów dla tych potrzeb.

Obszary przekształceń przestrzennych.

Wyodrębnione przestrzennie i funkcjonalnie obszary gminy ułatwiające racjonalne kształtowanie infrastruktury społecznej i technicznej:

- **Północny** - obejmujący wsie: Suchowolce, Saki, Zaleszany, Toporki i Rowy - generalnie związany z funkcją i obsługą drogi krajowej Nr 692.
- **Centralny** - obejmujący miasto Kleszczele oraz wsie Dobrowoda i Repczyce związany z funkcją ośrodka gminnego i ponadgminnego.
- **Wschodni** - obejmujący wsie: Policzna, Kuraszewo i Biała Straż - o kierunku leśnym.
- **Zachodni** - obejmujący wsie: Dasze, Pogreby, Żuki i Gruzka - rolny, predysponowany do uprawy "zdrowej żywności" i agroturystyki.

Korytarze komunikacyjne, drogi krajowej m 692, dróg wojewódzkich i powiatowych, integrujące poza funkcją drogową ciągi piesze, ciągi infrastruktury technicznej, miejsca obsługi podróżnych oraz parkingi zbiorcze dla obsługi terenów rekreacyjno - turystycznych.

Korytarz dla przebiegu gazociągu zasilającego gminę, występujący w przypadku braku możliwości jego integracji z korytarzami komunikacyjnymi.

Obszar tranzytu kolejowego do Terespoła i Brześcia, wyznaczający uciążliwość szlaku dla otoczenia oraz możliwości jego wykorzystania dla obsługi terenów gminy.

Obszar **doliny rzeki Nurzec** wnioskowany do zagospodarowania dla niekolizyjnych funkcji rekreacyjno turystycznych, szlaków pieszych, konnych, rowerowych, ze szczególnym wyróżnieniem obszaru w granicach administracyjnych miasta Kleszczele.

Obszar **zbiornika Repczyce** i jego otoczenia do zagospodarowania dla funkcji rekreacyjno - turystycznych.

Obszar **administracyjny miasta Kleszczele** z uwzględnieniem obwodnicy dla drogi krajowej po zachodniej stronie miasta oraz rozwoju budownictwa mieszkaniowego na kierunku północno - wschodnim.

Kierunki rozwoju przemysłu i rzemiosła oraz obszary pod zabudowę przemysłowo-rzemieślniczą.

Przemysł i rzemiosło produkcyjne w mieście i gminie należy rozwijać w oparciu o:

- istniejące w mieście zakłady przemysłowe i rzemieślnicze,
- niewykorzystany dotychczas majątek produkcyjny wyznaczając w planach miejscowych funkcje przemysłowe dla tych obszarów,

- tworzenie warunków terenowych dla nowych inwestycji przetwórstwa rolno-spożywczego,
- aktywność gospodarczą mieszkańców poprzez tworzenie warunków terenowych dla nowych inwestycji,
- niewykorzystany dotychczas majątek produkcyjny poprzez wyznaczenie w planach miejscowych funkcji przemysłowych dla tych obszarów,
- tworzenie warunków terenowych dla nowych inwestycji przetwórstwa rolno - spożywczego,
- tworzenia warunków do eksploatacji surowców mineralnych poprzez dokumentowanie geologiczne złóż piasków, żwirów i gliny oraz wyznaczenie ewentualnych miejsc przetwórstwa surowców w pobliżu udokumentowanych, opłacalnych złóż.

Rozwój rzemiosła indywidualnego promowany poprzez uwzględnianie w planach miejscowych zabudowy mieszkaniowej działek rzemieślniczych o uciążliwościach nie wykraczających poza własną działkę.

Usługi ponadpodstawowe związane z obsługą przejścia granicznego w Polowcach rozwijać w mieście Kleszczele, a usługi turystyczne w powiązaniu z obszarami określonymi w studium.

Kierunki rozwoju rolnictwa i leśnictwa, obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tereny leśne.

Aktualne uwarunkowania glebowo - rolnicze stanowiąc będą, że produkcja rolna odgrywać będzie znaczącą funkcję w rozwoju gminy.

Zmniejszać się będzie ilość gospodarstw na rzecz zwiększania ich średniej powierzchni.

Utrzymuje się dotychczasowe kierunki produkcji rolnej o specjalizacji uprawy zbóż, roślin pastewnych, chowu bydła, owiec i trzody chlewnej.

Kierunki rozwoju przewidują:

Tworzenie warunków do intensywnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej i majątku produkcyjnego rolnictwa oprzeć na:

- popieraniu rozwoju dużych gospodarstw rolnych poprzez scalenie i wymianę gruntów oraz zbywanie gruntów Skarbu Państwa i komunalnych,
- podnoszeniu poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania ludności wiejskiej,
- poprawie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez dalszą regulację stosunków wodnych oraz zwiększanie udziału nawożenia naturalnego.

Rozwijanie ekologizacji terenów rolniczych poprzez:

- preferowanie rolnictwa ekologicznego na terenach posiadających najkorzystniejsze warunki do produkcji "zdrowej żywności"
- zmianę sposobu użytkowania terenów o złej jakości gleb oraz niekorzystnych walorach siedliskowych dla rolnictwa na cele nierolnicze,
- eliminowanie chemicznych środków ochrony upraw zwłaszcza na terenach narażonych na skażenie wód,

- stopniowe ograniczenie stosowania nawozów mineralnych na rzecz nawożenia organicznego,
- przeciwdziałanie procesom obniżania się poziomu wód gruntowych oraz ujemnych skutkom melioracji,
- unikanie koncentracji nadmiernej hodowli oraz jej upowszechniania w wielofunkcyjnych gospodarstwach rolnych,
- preferowanie samowystarczalności paszowej gospodarstw rolnych,
- upowszechnianie stosowania przyjaznych środowisku nośników energii - wody, wiatru, substancji organicznych.

Wprowadzenie zakazu realizacji zabudowy w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej na terenach nie wyznaczonych na ten cel w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Rozwijanie proekologicznego kierunku gospodarki na terenach leśnych polegających na:

- ochronie różnorodności biologicznej lasów naturalnych kierunków hodowli lasów z zachowaniem zgodności siedliskowej,
- przeciwdziałanie monokulturom lasów,
- zwiększanie odporności biologicznej lasów poprzez wprowadzanie wielogatunkowości drzew oraz zapobieganie masowemu pojawianiu się szkodników,
- pozyskiwanie i przetwarzanie drewna, runa leśnego i owoców na cele konsumpcyjne i na eksport,
- zwiększanie lesistości poprzez zalesienia marginalnych terenów rolniczych oraz dolesień i rekultywacji terenów powyroboiskowych.

Wprowadzenie zakazów przeznaczania terenów leśnych na cele nieleśne, za wyjątkiem urządzeń turystyczno - wypoczynkowych i obiektów służących gospodarce leśnej.

Kierunki rozwoju obszarów wypoczynkowych.

Obszary wypoczynkowe przydatne do organizacji wypoczynku świątecznego i pobytowego związane z doliną Nurca, zbiornika wodnego Repczyce. Lasami i otuliną Białowieskiego Parku Narodowego.

Możliwość lokalizacji pól biwakowych, zespołów domów letniskowych, pensjonatów i innych urządzeń wypoczynkowych.

Kąpieliska otwarte z plażami nad zalewem Repczyce.

Szlaki turystyczne, piesze, konne i rowerowe biegnące wzdłuż granicy państwa do Białowieskiego Parku Narodowego i w dolinie rzeki Nurzec.

Miejsca obsługi podróżnych wzdłuż drogi krajowej do granicy państwa z programem stacji paliw, handlu i gastronomii, moteli i parkingów strategicznych oraz parkingów zbiorczych w rejonach wypadowych na szlakach do usług rekreacyjno-turystycznych.

2.5. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji gminy Kleszczele

Informacje ogólne

Zgodnie z aktualnie obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Transportu i

Gospodarki Morskiej ogłoszonym w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 maja 1999 r. nr 43, drogi publiczne zaliczane do określonych kategorii (krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne) powinny posiadać warunki techniczne i użytkowe odpowiadające następującym klasom:

- drogi krajowe klasie A, S, GP i wyjątkowo G,
- drogi wojewódzkie klasie G, Z i wyjątkowo GP,
- drogi powiatowe klasie G, Z i wyjątkowo L,
- drogi gminne klasie L, D i wyjątkowo Z.

Ze względu na charakter i położenie gminy (w otulinie Puszczy Białowieskiej) przy opracowywanych kierunkach rozwoju systemu komunikacyjnego szczególną uwagę zwrócono na minimalizację ujemnych skutków wpływu komunikacji na środowisko przyrodnicze oraz na uciążliwości dla obszarów zabudowanych.

Przygraniczne położenie gminy oraz wysokie jej walory turystyczne powodują, że na jej obszarze będzie następował istotny wzrost ruchu tranzytowego oraz wewnętrznego o charakterze gospodarczym i turystycznym. W związku z tym istotne znaczenie posiada stworzenie możliwości właściwej segregacji ruchu wewnętrznego od tranzytowego oraz wytworzenie odpowiedniego odizolowania ruchu turystycznego.

Przewiduje się, że znaczną część ruchu turystycznego mogą przejąć projektowane ciągi rowerowe, konne i piesze. Pozwoli to na pewne ograniczenie penetracji pojazdów samochodowych do najbardziej wartościowych obszarów przyrodniczych.

Należy pamiętać, że ważnym działaniem podnoszącym bezpieczeństwo i sprawność ruchu jest wyposażenie dróg w punkty obsługi komunikacyjnej oraz właściwie zlokalizowane parkingi zbiorcze.

Całoroczne zapewnienie odpowiedniej dostępności komunikacyjnej dla poszczególnych jednostek osadniczych mogą stworzyć tylko drogi o nawierzchni twardej. W związku z tym ważnym problemem jest możliwie jak naj szybsze zwiększenie gęstości sieci dróg utwardzonych.

Na obszarze gminy występuje zdecydowanie niższa ogólna gęstość sieci dróg publicznych w stosunku do średniej krajowej (34 km/1 000 km² - 1SI?in~ 1 78 km/100 km - kraj), to Jednak biorąc pod uwagę duże zalesienie gminy i występującą znaczną część gruntów o niskiej bonitacji, które w przyszłości też powinny być zalesione oraz niewielkie zagęszczenie ludnościowe przyjmuje się, że gęstość wszystkich kategorii sieci dróg publicznych w gminie nie wymaga zwiększenia. Istnieje jednak ze wszechmiar pilna potrzeba podniesienia stanu technicznego tych dróg zwłaszcza poprzez budowę nawierzchni twardych i dostosowania do odpowiednich klas technicznych podstawowych parametrów.

Istniejący przebieg linii kolejowych oraz dążność do minimalizacji ujemnego wpływu transportu na otoczenie narzucają konieczność podjęcia działań w kierunku stworzenia większych możliwości przewozowych kolejją. W związku z tym wynika potrzeba modernizacji tych linii.

Modernizacja układu drogowego i kolejowego winna odbywać się wg oddzielnych opracowań studialno - przestrzennych, w których zostałby m.in. określony zakres i etapowanie poszczególnych zadań wraz z uwzględnieniem tras przewidywanych do transportu niebezpiecznych ładunków.

Drogi krajowe.

Przez obszar gminy w relacji Bielsk - Podlaski - Kleszczele - Połowce (granica Państwa) przechodzi droga krajowa nr 692, której długość wynosi 11,109 km. Na podstawie przeprowadzonych w 1995 r. pomiarów ruchu (przez Generalną Dyрекcję Dróg Publicznych) i opracowanej prognozy na drodze tej na odcinku z kierunku Bielska Podlaskiego do Kleszczel i od Kleszczel w kierunku granicy Państwa ruch ten przedstawia się następująco:

Rok		1995	2000	2005	2010	2015
Natężenie ruchu w pojazdach rzeczywistych na dobę	Odcinek od Bielska Podl. do Kleszczel	1423	197	233	278	3244
	Odcinek od Kleszczel do granicy Państwa	961	126	157	188	2191

Zgodnie z obowiązującą klasyfikacją droga ta jako droga krajowa powinna w przyszłości posiadać nie niższą klasę niż "G". Natomiast minimalna szerokość jej pasa drogowego nie powinna wynosić mniej niż 25 m.

W związku z nie odpowiadającym w stosunku do potrzeb stanem technicznym tej drogi istnieje pilna potrzeba jej modernizacji. Należy przy tym dążyć, aby przyjmowane parametry odpowiadały zakładanej klasie technicznej. Modernizacja niniejszej drogi będzie wymagała oceny oddziaływania jej na środowisko oraz dostosowania nawierzchni do nośności 100 kN/oś.

Zgodnie z danymi uzyskanymi w Północno-Wschodnim Oddziale Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych w Białymstoku oraz z wyżej przedstawioną prognozą ruchu obwodnica Kleszczel na ciągu tej drogi nie jest konieczna. Biorąc jednak pod uwagę istniejący wąski pas drogowy w obszarze Kleszczel występujący na tej drodze ruch może wywoływać duże ujemne oddziaływanie na otoczenie (nadmierny hałas, spaliny).

Sytuacja taka uzasadnia jednak potrzebę docelowego uwzględnienia obwodnicy. Pamiętać jednak należy, że struktura rodzajowa ruchu na tym ciągu ulegnie zmianie stwarzając większe uciążliwości, gdyż przewiduje się, że przejście graniczne w Połowcach, w przyszłości stanie się przejściem międzynarodowym i to nie tylko dla ruchu osobowego (jak obecnie), lecz i ciężarowego.

Ostatecznie jednak potrzeba uzasadniająca przyjęcia obwodnicy winna być podjęta po przeprowadzeniu odpowiednich studiów.

Uwzględniając dotychczasowe uwarunkowania wydaje się, że jej przebieg przestrzenny należy przewidywać po zachodniej stronie miasta, poza linią kolejową.

Prawidłowym działaniem byłoby opracowanie studium modernizacji tej drogi na całej długości uwzględniając najbliższe jej otoczenie wraz z wyposażeniem w infrastrukturę komunikacyjną (miejsca obsługi samochodów, parkingi, stacje paliw, motele itp.)

Drogi wojewódzkie.

Ogółem na obszarze gminy \V)stępują 16,209 km dróg wojewódzkich.

Jeden ciąg stanowi droga nr 691 Kleszczele - Hajnówka (dł. 3,000 km), a drugi droga nr 693 Kleszczele - Siemiatycze (dł. 13,209 km).

Uwzględniając obowiązujące przepisy przyjmuje się, że drogi te jako drogi

województwie w przyszłości powinny posiadać klasę techniczną "Z" dla której minimalna szerokość pasa drogowego wynosi 20 m, przy zakładanym jednojezdniowym przekroju poprzecznym. Natomiast szerokość pasa ruchu na obszarze zabudowy winna wynosić 3,5 m, a poza terenem zabudowanym 3,0 m.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy stanu istniejącego podstawowe parametry tych dróg na przeważających długościach nie odpowiadają klasie "Z". W związku z tym ze względu na stan techniczny tych dróg i nie odpowiadające parametry zachodzi potrzeba ich modernizacji i dostosowania do zakładanej klasy technicznej, tak w kształtowaniu sytuacji jak i w profilu podłużnym i przekrojach poprzecznych.

Przy modernizacji niniejszych dróg należy pamiętać o opracowaniu oceny oddziaływania ich na środowisko i dostosowaniu nawierzchni do nośności 80 kN/oś.

Drogi powiatowe.

Zgodnie z przyjętą klasyfikacją w gminie znajduje się 44,500 km dróg powiatowych.

W sumie występuje 10 ciągów tych dróg. W większości drogi te zgodnie z obowiązującymi przepisami powinny odpowiadać klasie technicznej "Z". Wyjątkowo jednak odcinki o mniej znaczącej funkcji mogą posiadać klasę "L".

Minimalna szerokość drogi w liniach rozgraniczających przy klasie "Z" wynosi 20 m, a przy klasie "L" 15 m.

Przyjmuje się, że będą to drogi jednojezdniowe dwupasowe. Dla klasy "Z" szerokość pasa ruchu poza terenem zabudowanym powinna wynosić 2,75 m, a na terenie zabudowanym 3,25 m.

Dla klasy "L" szerokości te będą wynosiły 2,50-2,75 m i 3,0 m. Przyjmuje się, że przy przebudowie dopuszczalny nacisk osi pojazdu na nawierzchnię powinien wynosić 80 kN/oś.

Istniejący stan techniczny dróg powiatowych oraz podstawowe ich parametry nie odpowiadają potrzebom i zakładanym klasom technicznym.

Nadzwyczaj niekorzystnie przedstawia się fakt, że na ogólną długość dróg powiatowych zaledwie tylko około 300/0 stanowią drogi o nawierzchni twardej.

Należy dążyć, aby w pierwszej kolejności drogi powiatowe o nawierzchni gruntowej zostały przebudowane na drogi o nawierzchni twardej, gdyż jest to podstawowa sieć dróg, na których winna być uruchomiona autobusowa komunikacja zbiorowa i które stanowią główne ciągi obsługi komunikacyjnej gminy.

Należy także brać pod uwagę, aby planowana modernizacja i przebudowa sieci dróg powiatowych była prowadzona w sposób uwzględniający kolejność realizacji oraz możliwości finansowych.

W związku z tym należałoby opracować oddzielną analizę studialną, w której znalazłby się również problem powiązania sieci tych dróg z siecią dróg krajowych, wojewódzkich i gminnych.

Szczególną uwagę w zakresie podniesienia stanu technicznego należy zwrócić na te drogi powiatowe, które znajdują się w granicach miasta Kleszczele.

Drogi gminne.

Bezpośrednią obsługą komunikacyjną ludności spełniają drogi gminne.

Drogi te stanowią najdłuższą sieć, która wynosi 65,692 km. Znaczna ich część przebiega przez ciągi ulic znajdujące się na obszarze miasta Kleszczele. Ogółem występuje 39 oddzielnie ponumerowanych ciągów dróg gminnych.

Uwzględniając obowiązujące Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej przyjęto, że drogi gminne w przyszłości powinny posiadać klasę techniczną "L" lub "D". Należy więc dążyć, aby przy ich modernizacji i przebudowie w miarę możliwości uzyskiwały one wszystkie parametry odpowiadające tym klasom.

Minimalna szerokość w liniach rozgraniczających tych dróg powinna wynosić 15 m. Natomiast szerokość pasa ruchu powinna wahać się od 2,5 do 3,0 m. Wyjątkowo na drogach klasy "D" o małej intensywności ruchu można będzie stosować jezdnie jednopasowe (o szerokości 3,5 - 3,0 m), z zastosowaniem mijanek.

Na ogólną długość dróg gminnych drogi o nawierzchni twardej stanowią tylko zaledwie ok. 10%. Stan taki można nazwać wysoce niezadowolającym. Istnieje więc bardzo pilna potrzeba na sieci tych dróg budowy nawierzchni twardej i przeprowadzenia ogólnej modernizacji.

Zadanie to powinno być realizowane według oddzielnego opracowania studialno - przestrzennego, w którym między innymi zostałby określony zakres i etapowanie poszczególnych zadań w powiązaniu z siecią dróg powiatowych i wojewódzkich oraz możliwościami finansowymi.

Szlaki rowerowe, konne i piesze.

Wysokie walory przyrodnicze gminy oraz bezpośrednie położenie jej w sąsiedztwie unikatowego obszaru, jaki stanowi Puszcza Białowieska zobowiązują, aby środki transportu drogowego miały jak najmniejszy wpływ na degradację środowiska.

W związku z tym do systemu obsługi komunikacyjnej przewiduje się wprowadzenie w możliwie jak najszerszym zakresie szlaków rowerowych, konnych i pieszych. Pozwoli to na lepszą ochronę przyrody i bezpośrednio bliższe jej poznawanie.

Zaprojektowane ciągi w gminie Kleszczele zostały powiązane z obszarem gminy Czeremcha oraz w przyszłości powinny mieć powiązanie z Puszcą Białowieską i doliną Bugu.

Przyjęto, że na szlakach tych występują wszystkie trzy rodzaje zintegrowanych ciągów: rowerowe, konne i piesze. Realizacja ich może jednak następować etapami, tak pod względem rodzajowym ciągów (np. najpierw piesze, potem rowerowe i na koniec konne) jak i określonymi odcinkami przy równoczesnym zastosowaniu wszystkich trzech rodzajów.

Jeden z projektowanych trzech szlaków na obszarze gminy przebiega doliną rzeki Nurzec. Od tego szlaku w rejonie Kleszczel dochodzi drugi szlak biegnący do Parku Krajobrazowego.

Dalej przebiega on po fragmencie północnej granicy gminy łącząc się z trzecim projektowanym szlakiem biegnącym w relacji Pohulanka - Policzna.

Szlak ten biegnie z południa na północ i w przyszłości powinien zostać tak przedłużony" aby łączył doliną Bugu z Puszcą Białowieską.

Ogólna długość projektowanych i zintegrowanych na wspólnych ciągach szlaków rowerowych, konnych i pieszych na obszarze gminy wynosi ok. 26 km. W celu

uatrakcyjnienia i ułatwienia turystom korzystania z projektowanych bardzo malowniczo przebiegających szlaków przewiduje się utworzenie przy nich sześciu baz.

W punktach tych zostaną stworzone warunki wypożyczania rowerów lub koni oraz dokonywania zakupów żywienia i pamiątek.

Ponadto bazy te powinny stwarzać możliwość rekreacji i czynnego wypoczynku oraz posiadać niezbędną liczbę miejsc parkingowych.

Lokalizację tych baz zaprojektowano w następujących rejonach: projektowanego zalewu Kleszczel, w północno-zachodniej części gminy przy jej granicy (w rejonie doliny rzeki Nurzec), w rejonie parku Krajobrazowego, rejonie wsi Pohulanka oraz w rejonie wsi Policzna.

Należy przewidywać, że w przyszłości projektowany szlak rowerowy, konny i pieszy przecinający drogę krajową nr 692 powinien zostać zrealizowany bezkolizyjnie (na drugim poziomie) w stosunku do drogi.

Kolej.

W kierunkach rozwoju komunikacji gminy przyjąć należy, że w przyszłości większą rolę związaną z obsługą komunikacyjną powinna spełniać kolej.

Przewozy tranzytowe o znaczeniu międzynarodowym również w większym stopniu powinny być przejmowane przez kolej. Dotyczy to zwłaszcza linii Białystok - Bielsk Podlaski - Kleszczele - Czeremcha - granica Państwa.

Druga linia przebiegająca przez gminę winna w znacznym stopniu spełniać rolę łączącą Polskę Centralną z Puszcą Białowieską i być wykorzystywana do przewozów turystyczno-gospodarczych, a w niektórych przypadkach i do przewozów międzynarodowych, gdyż łączy się ona z przejściem granicznym w Siemianówce.

Chcąc jednak, aby w sposób prawidłowy mogła przebiegać modernizacja tych linii należałoby uprzednio opracować studium koncepcyjne, w których zostałyby również określone trasy transportu ładunków niebezpiecznych.

Większe przejęcie przewozów przez kolej pozwoli na bardzo istotne zmniejszenie ujemnego wpływu transportu na środowisko. Linie te jednak wymagają możliwie szybkiej modernizacji, a w przyszłości powinny również zostać zelektryfikowane.

Ponadto winien być także podniesiony stan techniczny sieci dróg łączących obszar gminy z przystankami kolejowymi, co wpłynie na intensywniejsze wykorzystanie kolei.

Komunikacja autobusowa.

Należy dążyć do zwiększenia zagęszczenia linii autobusowych, gdyż autobusy winny stanowić podstawowy środek komunikacji zbiorowej na obszarze gminy. Linie autobusowe winne być tak rozbudowane, aby z poszczególnych jednostek osadniczych można było osiągnąć dostępność komunikacyjną do przystanków nie większą niż 2 km.

Obecnie przy około 30 km długości linii autobusowych nie jest to możliwe. Ponadto na liniach, gdzie występuje mniejsza liczba pasażerów, w celu uzyskania większej opłacalności przewozu należy czynić starania do wprowadzenia autobusów o mniejszych pojemnościach.

Stacje paliw i miejsca obsługi pojazdów.

W związku z postępującym rozwojem motoryzacji i zwiększenia się ruchu tranzytowego zakłada się, że w perspektywie na terenie gminy należy przewidywać budowę 3 stacji paliw.

Jedna z nich znajdzie swe miejsce w planowanym "MPO-II stopnia (Miejsce Obsługi Pojazdów) zlokalizowanym w Kleszczelach przy skrzyżowaniu drogi krajowej nr 692 z drogą wojewódzką nr 691.

Uwzględniając obowiązujące Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. przyjmuje się, że MOP-II spełniający funkcję usługowo - wypoczynkową powinien być wyposażony w następujące urządzenia i obiekty: stanowiska postojowe (parkingi), urządzenia wypoczynkowe, urządzenia sanitarne, oświetlenie, stację paliw, stanowiska obsługi pojazdów, obiekty gastronomiczno - handlowe i informacji turystycznej.

Drugą z planowanych trzech stacji paliw przewiduje się zlokalizować przy drodze wojewódzkiej nr 693 w miejscowości Dasze, trzecią przy skrzyżowaniu dróg powiatowych nr 03885 i nr 03699 między miejscowościami Policzna i Wojnówka.

Należy podkreślić, że droga powiatowa nr 03699 stanowi atrakcyjny (zwłaszcza pod względem turystycznym) przygraniczny ciąg komunikacyjny, który w przyszłości powinien łączyć dolinę rzeki Bugu z puszcą Białowieską.

Planując stację paliw powinno się brać pod uwagę, że przy drodze wojewódzkiej nr 692, ale już poza granicami gminy w przyszłości może również zaistnieć potrzeba lokalizacji stacji paliw np. w rejonie wsi Dubicze Cerkiewne, wówczas stacja taka może być także wykorzystywana przez mieszkańców gminy Kleszczele.

Zmotoryzowanie.

Zakłada się, że w okresie około 15 lat wskaźnik liczby samochodów osobowych na 1000 mieszkańców może wzrosnąć z 154 (dane na koniec 1998 r.) do około 260.

Należy podkreślić, że samochody osobowe posiadają główny wpływ na obciążenie sieci dróg gminnych ponieważ stanowią one ok. 900/0 całej populacji pojazdów samochodowych, np. obecnie w gminie występuje 508 szt. samochodów osobowych.

W przyszłości grupa samochodów osobowych jeszcze bardziej wzrośnie w stosunku do pozostałych rodzajów pojazdów samochodowych. W związku z powyższym samochody osobowe stanowią jedną z najbardziej istotnych grup rodzajowych wewnętrznego układu dróg gminnych.

Przy projektowaniu podstawowych parametrów tych dróg należy również nie pomijać wpływu ciągników i sprzętu rolniczego oraz samochodów ciężarowych.

2.6. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej

Zaopatrzenie w wodę.

Pobór wody, dla całkowitych potrzeb mieszkańców miasta i gminy Kleszczele, w tym przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego, oraz w aspekcie funkcjonowania urządzeń wodociągowych w warunkach specjalnych, programuje się z istniejącego systemu

wodociągowego z jego rozbudową i przebudową.

Zakłada się:

- eksploatację istniejących wodociągów Kleszczele I, II, III i Suchowółce,
- połączenie wodociągu Kleszczele I i Kleszczele II przewodem wodociągowym o długości ok. 2,0 km, celem uzyskania korzystniejszych warunków techniczno - eksploatacyjnych.

Realizacja tego zadania powinna być poprzedzona analizą techniczno-eksploatacyjną, ponieważ orzeczenie Inspekcji Sanitarnej o zwiększonej zawartości żelaza w wodzie z ujęcia Kleszczele IV nie może być wyłączną podstawą do awaryjnego traktowania tego ujęcia.

- dalsze korzystanie z wodociągu Kuzawa do poboru wody we wsiach Repczyce i Dobrowoda z podłączeniem obiektów związanych z projektowanym zbiornikiem retencyjnym na rzece Nurzec,
- dalsze korzystanie z wodociągu Dubicze Cerkiewne dla obsługi mieszkańców wsi Policzna i Kuraszewo z możliwością doprowadzenia wody do wsi Biała Straż, przewodem o długości ok. 4,0 km, po przeprowadzeniu analizy rzeczywistych potrzeb i kosztów realizacji,
- użytkowanie ujęcia zakładu piekarniczego w Kleszczelach pod warunkiem uzyskania aktualnego pozwolenia wodno-prawnego,
- użytkowanie 4 prywatnych ujęć - studni wierconych we wsi Dobrowoda bez pozwolenia wodno - prawnego, ponieważ jest to zwykłe korzystanie z wody dla potrzeb gospodarczych.

Po zrealizowaniu w/w zadań inwestycyjnych gmina będzie miała bardzo korzystne warunki poboru wody.

Nieliczna zabudowa kolonijna będzie korzystać z własnych, lokalnych ujęć wody.

Kanalizacja sanitarna.

Kanalizacja jako system odprowadzania i oczyszczalnia ścieków jest jednym z najdroższych elementów infrastruktury technicznej i jest to zasadniczy powód, dla którego inwestycje kanalizacyjne są znacznie opóźnione w stosunku do wodociągowych.

Kanalizację sanitarną na terenie gminy należy rozwiązać dwoma systemami:

- zbiorczym, odprowadzającym ścieki do oczyszczalni gminnej,
- lokalnym z odprowadzeniem ścieków do przydomowych oczyszczalni lub do zbiorników szczelnych.

Realizacja oczyszczalni ścieków w poszczególnych miejscowościach nie jest zasadna ze względów techniczno - ekonomicznych.

Zbiornicze systemy kanalizacyjne.

Do miejskiej oczyszczalni ścieków BOS- 100 będą odprowadzane ścieki z centralnej części miasta oraz z południowych terenów miasta tzw. przemysłowo-składowych i osiedla mieszkaniowego przy ul. Kolejowej.

W tym celu należy sukcesywnie rozbudowywać miejską sieć kanalizacji sanitarnej łącznie z kanałem wzdłuż torów PKP aż do kolonii Serdeburki o długości ok. 3,0 km. Teoretycznie w zasięgu systemu jest wieś Dobrowoda, której krańce zabudowy są

oddalone ok. 2,3 km od miasta Kleszczele.

Ścieki z Repczyc mogą być odprowadzone do kanalizacji w Kleszczelach lub poprzez sieć Kuzawa do oczyszczalni w Czeremsze.

Do oczyszczalni ścieków BOS-SO byłego PGR Kleszczele będą odprowadzone ścieki z istniejących w tym rejonie obiektów oraz z osiedla mieszkaniowego przy ul. Akacyjowej. Teoretycznie w zasięgu tego systemu są wsie:

Pogreby, Żuki i Dasze od których łączna długość kanałów odprowadzających wynosi ok. 4,5 km.

Objęcie zbiorczymi systemami kanalizacji w/w wsi musi być poprzedzone analizą techniczno - ekonomiczną i rzeczywistych potrzeb.

Lokalne systemy kanalizacyjne.

Dla obsługi zabudowy wiejskiej można stosować dwa warianty oczyszczalni ścieków:

- przydomowe oczyszczalnie ścieków dla poszczególnych gospodarstw lub niewielkich ich zespołów,
- szczelne zbiorniki z wywożeniem ścieków do oczyszczalni gminnej.

Zalecany, lokalnym systemem kanalizacyjnym są przydomowe oczyszczalnie ścieków składające się z osadnika gnilnego i drenażu rozsączającego odprowadzającego podczyszczone ścieki do gruntu.

Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska z dnia 05.11.1991 r. dopuszcza odprowadzenie ścieków do ziemi w ilościach nie przekraczających $5 \text{ m}^3/\text{dobę}$, a więc ziemia może być odbiornikiem ścieków z zespołu ok. 10 domów (30 mieszkańców). Ten system może być stosowany wówczas, gdy grunt posiada dobrą przepuszczalność, a poziom wody gruntowej w okresie wiosennym i przy istniejącym centralnym zaopatrzeniu w wodę znajduje się najwyżej 1,5 m od poziomu rozsączania ścieków.

Zgodnie z prawem budowlanym, oczyszczalnie przydomowe związane z produkcją rolną i zabudową zagrodową, nie wymagają pozwolenia na budowę.

W przypadku stosowania szczelnych zbiorników ściekowych musi być zorganizowany sprawnie działający tabor asenizacyjny, którego koszty eksploatacyjne mogą być wysokie. Nagromadzone osady w osadnikach gnilnych muszą być również wywożone, jednak nie częściej niż dwa razy w roku.

W perspektywie miasto Kleszczele powinno posiadać rozdzielczy system kanalizacyjny.

Dla odprowadzania wód opadowych z utwardzonych nawierzchni ulic i wód drenażowych, należy w dolnych odcinkach zlewni projektować kanały deszczowe. W górnych odcinkach zlewni, ulice o długości 100-200 m można odwozić powierzchniowo - rynsztokami.

Wyloty kanałów do rowów odwadniających lub bezpośrednio do rzeki Nurzec powinny być wyposażone w urządzenia podczyszczające - separatory, aby utrzymać ustaloną klasę czystości wód powierzchniowych.

Gospodarka odpadami.

Gospodarka odpadami jest to całokształt działań zmierzających do maksymalnego

odzysku z odpadów surowców odpadowych nadających się do ponownego wykorzystania oraz zmniejszenia ich ilości, które muszą być całkowicie przetworzone.

Aktualnie i w perspektywie gmina Kleszczele będzie realizować Program Gospodarki Odpadami opracowany przez Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Białymstoku i przyjęty Uchwałą Nr V/50/99 przez Radę Miasta w Kleszczelach z dnia 30.04.1999 r. Program ten polega na segregacji odpadów w miejscu ich wytwarzania, zbiórce do specjalnych pojemników na terenie miast a kontenerów na terenie poszczególnych wsi oraz transporcie odpadów do Gminnego Centrum Odzysku Surowców Wtórnych, które winno być zrealizowane na terenie wysypiska gminnego.

W okresie przejściowym, do czasu pełnego wyposażenia w pojemniki i kontenery zwłaszcza na terenach zabudowy mieszkaniowej, do selektywnej zbiórki odpadów mogą być używane worki plastikowe.

Istniejące czasowe i nie urządzone wysypiska odpadów należy sukcesywnie likwidować, a następnie przeprowadzać rekultywację tych terenów.

W okresie „kierunkowym” musi być zorganizowany pełny proces utylizacji i przetwarzania odpadów. Już aktualnie Stowarzyszenie Gminy Puszczy Białowieskiej w Hajnówce zleciło opracowanie w zakresie skojarzonej gospodarki odpadami poszczególnych gmin.

Zgodnie z dyrektywami Unii Energetycznej w Zachodniej Europie już po 2002 r. nie wolno będzie składać odpadów nieprzetworzonych, a podstawową techniką pozbywania się odpadów mają być spalarnie. Polska będzie miała kilkuletni okres dostosowawczy do przyjęcia tych rygorów ze względu na emisję uciążliwych dioksyn. Na terenach wymagających szczególnej ochrony spalarnie mogą okazać się nierealne, wówczas metoda kompostowania będzie koniecznością.

Kierunki rozwoju elektroenergetyki.

Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa i gminy oraz dostarczenie energii elektrycznej w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły wymagać będzie:

W I etapie:

a). budowy lub remontu stacji transformatorowych linii SN 15kV i NN we wsiach: Dobrowoda, Zaleszany, Repczyce i Biała Straż. Zakres robót przewidzianych przez ZEB S.A. przedstawia tabela:

	Czas realizacji (rok)	Wieś/Nr stacji transform	Stacje transformatorowe			Linie do modernizacji	
			demontaż	wymiana	projekt	SN	NN
1	1999	Dobrowoda 601,602	1	1	2	+	+
2	1999	Zaleszany II 139		1			+
3	2004	Repczyce	1		1	+	+
4	2005	Biała Straż	1		2	+	+

- b). na bazie istniejącej sieci budowy linii SN 15kV, NN i stacji transformatorowych obiektów na terenie miasta Kleszczele oraz całej gminy,
- c). w zależności od tempa zapotrzebowania mocy - budowy (zamknięcia) pierścienia

miejskiego Kleszczel oraz linii SN 15 kV i stacji transformatorowych na terenie miasta w szczególności na terenach zabudowy mieszkaniowej.

W II etapie:

- a). budowy linii WN 110 kV zasilającej projektowaną stację transformatorowo - rozdzielczą RPZ 110/15 kV w Czeremsze, relacji Hajnówka - Czeremcha. Trasa w/w linii przebiegać będzie we wschodniej części gminy Kleszczele.

W/w inwestycji jest uwarunkowana w największym stopniu potrzebami PKP i tempem rozwoju gospodarczego obszarów południowo-wschodniej części województwa podlaskiego.

- b). budowy linii SN 15 kV będącymi powiązaniem wyjsc linowych SN 15 kV wychodzących z projektowanego RPZ-tu Czeremcha z siecią istniejącą na terenie gminy Kleszczele oraz służącymi do powiązań z RPZtern w Bielsku Podlaskim i Hajnówce.

Na terenie gminy Kleszczele zakłada się budowę linii SN 15 kV w kierunkach: Bielsk Podlaski, Saki, Boćki, Milejczyce, miasta Kleszczele, Miedwieżyki - Adamowo, Berezyszczce, Orla.

Na terenie gminy zakłada się rezerwę terenu pod projektowaną przez Polskie Sieci Energetyczne. sp. z o.o. linię elektroenergetyczną WN 400 kV Białoruś - GPZ "Narew". Jest to jeden z wariantów połączenia sieci na napięciu 400 kV Białorusi z systemem Polski.

Zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemów elektroenergetycznych dla otoczenia. Zakłada się osiągnąć to poprzez:

- a) budowę linii elektroenergetycznych w sposób nie kolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa oraz chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
- b) stosowanie w przypadku konieczności prowadzenia linii napowietrznych WN w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej rozwiązań technicznych i normatywnych stref ochronnych, eliminujących wpływ w/w linii na ludzi i środowisko,
- c) utrzymanie rezerw terenów pod urządzenia energetyczne, a w szczególności określenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego ich przeznaczenia i warunków zagospodarowania.

Kierunki rozwoju systemu gazowniczego.

Zapewnienie dostaw gazu ziemnego dla wszystkich wsi gminy jest podstawową przesłanką rozwoju systemu.

"Studium programowe możliwości rozwoju gazyfikacji województwa białostockiego" wykonane przez "GAZOPROJEKT" Wrocław przewidywało wykonanie systemu gazowniczego gminy do 2005 r. z gazociągu odgałęźnego z kierunku gminy Siemiatycze.

To założenie wiąże się ze znacznymi nakładami w celu wykonania odcinka gazociągu wysokiego ciśnienia od gazociągu Wysokoje - Hołowczyce - Rembelszczyzna (trasa jego biegnie południowym krańcem województwa podlaskiego).

Obecnie realizacja gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Łapy - Bielsk Podlaski - Hajnówka stworzyła możliwości szybszego wykonania i mniejszych nakładów przy gazyfikacji gmin takich, jak Kleszczele, Czeremcha.

Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego jest w trakcie wykonywania koncepcji

zasilania w gaz gmin powiatu Hajnówka. Opracowanie to zakłada zasilanie z wyżej cytowanego gazociągu Łapy - Hajnówka po dostosowaniu go do nowych warunków pracy.

Z uzyskanych materiałów biura projektów wynika, że gmina Kleszczele będzie zasilana w gaz ze stacji redukcyjno - pomiarowej I o zlokalizowanej w południowej części miasta Kleszczele.

Zasilanie w/w stacji będzie odbywać się gazociągiem odgałęźnym wysokiego ciśnienia od projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia Bielsk Podlaski - Hajnówka w miejscowości Stare Berezowo, gmina Hajnówka, po dostosowaniu go do nowych warunków pracy na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne do stacji redukcyjno-pomiarowej w Kleszczelach.

Sieć rozdzielcza średniego ciśnienia zakładana w w/w stacji redukcyjnej obejmować będzie wsie: Zaleszany, Toporki, Suchowolce, Gruzka, Żuki, Pogreby, Dasze, Kleszczele, Dobrowoda, Kuraszewo i Policzna.

Projektowana stacja redukcyjno - pomiarowa I o będzie również wykorzystana do zasilania w gaz mieszkańców gminy Czeremcha.

Układ sieci średniego ciśnienia z w/w stacji przewiduje się takim, aby każda z gmin miała oddzielne wyjście z gazociągu do zasilania poszczególnych wsi na swoim terenie. Wyjątek stano iw odgałęzienie w kierunku wsi Dobrowoda.

Układ przestrzenny i położenie wsi zlokalizowanych we wschodniej części gminy Kleszczele i Czeremcha wymaga budowy odcinka gazociągu średniego ciśnienia wspólnego dla obu gmin. Jest to trasa relacji Dobrowoda - Pohulanka (gmina Czeremcha) - Opaka Duża (gmina Czeremcha) - Biała Straż - Policzna - Kuraszewo.

Na rysunku studium pokazano zakładany przebieg trasy gazociągu.

Na wschodnim obszarze gminy wskazano trasy energetyczne. Budowa wspólnych inwestycji gazowych wymaga stosownych ustaleń zainteresowanych samorządów gmin Kleszczele i Czeremcha.

Kierunku rozwoju ciepłownictwa.

Sukcesywne zwiększenie udziału proekologicznych nośników energetycznych, dla zmniejszenia zanieczyszczeń środowiska, takich jak: gaz, olej opałowy, energia elektryczna oraz energia słoneczna i wiatr.

Ekologizacja nośników energetycznych powinna być wprowadzona w pierwszej kolejności w większych źródłach komunalnych i obiektach użyteczności publicznej.

Wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych dla nośników energetycznych określonych wyżej, zwiększających efektywność ich wykorzystania, ułatwiających obsługę i zmniejszającym w efekcie koszty eksploatacji. Dotyczy to instalacji wewnętrznych grzewczych, a w szczególności sprawności dostaw nośników energetycznych.

Zmniejszenie strat ciepłych w konstrukcjach nowych budynków, oraz modernizacja istniejących o złych warunkach termoizolacyjnych.

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa stanowią:

- kontrola i restrykcje w stosunku do emitatorów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń energetycznych,

- budowa systemu gazowniczego (gaz ziemny),
- propagowanie zastosowania do celów grzewczych, tam gdzie gazyfikacja wsi lub kolonii będzie odległa w czasie - gazu propan - butan, stosowanie dociepleń budynków istniejących i projektowanych, najnowszych osiągnięć techniki ciepłowniczej w zakresie instalacji wewnętrznych dla gazu, oleju opałowego itp., proekologicznych rozwiązań ciepłowniczych niekonwencjonalnych (baterie słoneczne, elektrownie wiatrowe).

Kierunki rozwoju telekomunikacji.

Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy wymagać będzie w szczególności:

- pełnego wykorzystania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych,
- utrzymania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych dla zapewnienia sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu,
- zakończenie realizacji linii rozdzielczych na terenie gminy,
- realizacji przyłączy abonenckich do wszystkich potencjalnych abonentów na terenie zabudowy mieszkaniowej, usługowej itp.,
- rezerwacji terenu pod urządzenia telefoniczne w rozrzędzie ulic na terenach planowanej zabudowy

2.7 Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa

Sporządzając plany miejscowe wyodrębnionych obszarów, o których mowa w studium, na przedsięwzięcia z zakresu ochrony ludności, spraw obrony cywilnej i ochrony pożarowej - wykonać aneksy do planu.

Przy sporządzaniu planów miejscowych nie dopuszczać do likwidacji występujących lub przewidzianych do realizacji przedsięwzięć obronnych i ochrony pożarowej.

Plany zagospodarowania przestrzennego przed ich uchwaleniem podlegają uzgodnieniu z wydziałem Zarządzania Kryzysowego Ochrony Ludności i Spraw Obronnych Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

W rejonach budownictwa wielorodzinnego w części północnej i wschodniej miasta Kleszczele przewidzieć rezerwę terenową pod budowlę obrony cywilnej (schrony, ukrycia, szczeliny).

W budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej i mieszkalno - usługowych, ustalać obowiązek sporządzenia przedsięwzięć stosownych obiektów obrony cywilnej - jako wymóg decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów w tych inwestycji.

W rejonach budownictwa jednorodzinnego, ustalać obowiązek wykonywania przez mieszkańców we własnym zakresie ukryć typu II - jako wymóg decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu tej zabudowy.

Bez względu na typ zabudowy rezerwować tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej o wydajności 7,5 l/osobę/dobę, wykorzystując studnie istniejące, zabezpieczając je przed likwidacją i przystosowania do sprawnego uruchamiania eksploatacyjnego w sytuacjach kryzysowych.

Uwzględnić odległości studni od budynków mieszkalnych max do 800 m.

W warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu ustalać wymóg przystosowania do zaciemniania i wygaszania oświetlenia zewnętrznego (drogi, ulice, zakłady pracy, obiekty użyteczności publicznej)

W warunkach zabudowy i zagospodarowania układu projektowanych oraz modernizowanych dróg i ulic (korytarze komunikacyjne) ustalać następujące wymogi:

- zabezpieczenia szerokości korony drogi uniemożliwiającej zagrożenie,
- połączenie z traktami przelotowymi - zapewniając sprawną ewakuację ludności w okresach zagrożenia,
- organizacji ruchu dla wyznaczenia bezpiecznych tras przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi.

Utrzymać w należytych stanie istniejące obiekty i urządzenia przeciwpożarowe, oraz w miarę zapotrzebowania wyznaczyć nowe tereny dla tych potrzeb.

2.8. Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy.

Rozwój lokalny powinien być rozumiany jako kompleks pozytywnych przeobrażeń jakościowych dotyczących obszaru gminy w zakresie poziomu życia ludności tu zamieszkanej.

Rozwój gminy jest procesem złożonym, ukierunkowanym na wykorzystanie zasobów ludzkich, potencjału produkcyjnego i usługowego oraz struktur instytucjonalnych. W celu realizacji założonej polityki przestrzennej gminy władze samorządowe powinny:

- być rzeczywistym gospodarzem gminy i zajmować się wszystkimi składnikami gospodarki, niezależnie od charakteru własności i rozwiązań instytucjonalnych,
- odpowiadać za rozwój gminy, nie ograniczając się jedynie do działań doraźnych lecz zajmować się również tworzeniem i realizacją strategii rozwoju,
- realizować zadania, do których jest powołana (zaspokajanie potrzeb wspólnoty gminy), nie tylko swoimi bezpośrednimi przedsięwzięciami lecz także za pośrednictwem działań podmiotów innych, a więc podmiotów gospodarczych istniejących na terenie gminy.

Władze gminy mają za zadanie kształtować zachowanie podmiotów gospodarczych pod kątem osiągania założonych celów strategii rozwoju gminy.

Zadaniem gminy służącym osiągnięciu celu jest przede wszystkim ożywienie gospodarki i tworzenie klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie.

Realizacja zadań władz lokalnych może się odbywać poprzez:

- działania własne zmierzające do lokalizacji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na terenie gminy (mając wyznaczone w planie gminy tereny lub obiekty pod zainwestowanie),
- stworzenie ułatwień dla istniejących i powstających firm, zwłaszcza w początkowym okresie ich działalności.

Narzędziami w realizacji polityki przestrzennej gminy są:

- polityka finansowa realizowana w budżecie gminy (stwarzanie ulg podatkowych, zróżnicowanie opłat za korzystanie ze środowiska),
- współpraca z władzami regionalnymi,
- skuteczne funkcjonowanie instytucji wspierających biznes,
- programy rozwoju, w tym miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- kontrakty zawarte między Gminą a organami Państwa (np. umowa między Gminą a Wojewodą z udziałem podmiotów gospodarczych w sprawie pomocy gminie w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, budowa urządzeń kulturalnych, budowa sieci transportowych itp.).